دووڕوویی وەك وەهمی نوێگەریی ... 5 ... غەمگین بۆڵی

بەشی پێنجەم

-______

لەم چەند ساڵەی دواییدا ڕۆژنامە و گۆڤار هێندە زۆربوون، کە بۆ ئەوەی لاپەڕەکان پڕ ببنەوە هەموو گوتار و بابەتێك بڵاودەکەنەوە. زۆرجاران نووسەران ناچار دەکەن بنووسن، بەبێ ئەوەی ئامادەیی نووسینیان تێدا بێت. ئاخر ئەوەی گۆڤاری (شیعر)یش درێژکراوەی هەمان ئەو دەرکەوتە پەرتەوازەی بواری ڕاگەیاندن و بڵاوکردنەوەی کوردییە. ئایا ئەگەر ئەو گوتارانەی بەناوی ڕەخنەوە سەرپەرشتیارانی ئەو گۆڤارە دەینووسن، کەسێکی دیکە بینووسێت بڵاوی دەکەنەوە؟ ئایا ئەگەر ستافی ئەو گۆڤارە بابەتە وەرگێڕدراوەکان لابەرن و تەنها خۆیان لەناویدا بنووسن، خوێنەران تاکوو چی ئاستێك پێشوازی لێ دەکەن؟ ئایا ئەو جۆرە گوتارانە ڕووی ئەوەیان هەیە وەربگێڕدرێنە سەر زمانێکی دیکە؟ ئایا مەبەست چییە لە دانانی ئەو جۆرە گوتارانە لە پاڵ نووسین و گوتاری بیرمەندانی جیهانی؟ ئایا ئەوە مایەی مەزمەستانێکی گاڵتەجاریی نییە، شاعیرێك بە (تڕۆهات – تڕۆهاتنووس – کۆڵەوار – کۆیلە– کۆپیکار- ئەحمەق ..هتد).

وەسف بکەیت و بەرهەمەکەت پڕ هیچێکی وێرانە بێت، کەچی لەبارەیەوە بنووسیت؟ ئایا کاتێ ڕەخنەگری ڕاستەقینە و دوور لە دەمارگیریی لەبارەی بەرهەمی لاوازەوە بیەوێت بنووسێت، چی وەك نووسینێکی قووڵبین بە دەستەوە دەدات؟ هەمیشە کاری ڕەخنەگری جددی لەسەر ڕەهەندە بەهێزەکانی دەق دادەمەزرێت و ڕەخنەگری جددی بە هۆشیارییەکی فرەڕەهەندەوە بە باڵای فانتازیاکانیدا هەڵدەزنێت و لەناو ئەو دەقەدا زمانی نووسین گەشە دەکات و خەیاڵی زمان درێژ دەبێتەوە، وەلێ ئەگەر دەقێك هیچ و وێران بێت، ئایا خەیاڵی زمانی نووسین چی بەرهەمدێنێت؟ باشە ئەگەر شیعرێك خاڵی بێت لەو ڕەهەندانە، تۆ وەك (ڕەخنەگر) چی تێدا دەدۆزیتەوە کە شیاوی نووسین بێت؟ بۆیە بنووس چونکە بڕیاری داوە بە میتۆدی خراپە بنووسێت، نووسیەتی: ” سادەیی ئەم وشانەی غەمگین بۆڵی بە جۆرێکە، ناکرێت ناوی شیعریان لێ بنرێت” (16).

ئایا شیعرێك بە نووسینێکی شیاو نەزانین، دەکرێت نووسینێکی شیاوی

لەسەر بنووسین؟ ئەی ئەگەر شیعر نییە بۆچی گوتارێکی شیعریی لەبارەیەوە دەنووسیت؟ سەیر ئەوەیە تۆ بەدەمی خۆت بڵێیت: ئەو ئەوە شیعر نییە و ئەو بەرهەمە هیچ نییە، کەچی گوتارێکی چەندان لاپەڕەیی لەبارەیەوە بنووسیت؟ ئایا ئەوە دووڕوویی ناو نووسین نییە؟ دووڕوویی ناو نووسین لە دەرئەنجامی ئەوەوە سەرچاوە دەگرێت، کاتێك نووسەر خاوەن پێگەیەکی قووڵی مەعریفی نەبێت، یان بەمانایەکی دیکە ئەو نووسەرە خاوەن چەقێکی بیرکردنەوەی ڕەسەن نەبێت.

ئەو جۆرە بنووسانە بەردەوام دژی خۆیان دەوەستنەوە و بەدرێژایی میژووی ئیشکردنیان خەریکی خۆ تەریقکردنەوەن. ئەگەرچی نموونەکان زۆرن، وەلێ ئێمە ئەو نموونانەمان هەڵبژاردووە کە دەکەونە ناو فەزای ئەو نووسینەوە.
لێرەدا بابزانین ئارام سەدیق چۆن دژی خۆی قسەدەکاتەوە و بێئاگایانە دژی خۆی قسە دەکاتەوە.

بنووس لە گوتارێکدا بەناونیشانی(درۆ و مۆدێرنە لە شیعریی حەقیقەتی شاراوەی گۆران ڕەسوڵ)دا نووسیویەتی: “یەکێك لەو خاڵانەی لە شیعری نەوەی نوێدا سەرنجم رادەکێشێت قسەکردنە لەسەر ئەو دونیا تازەیەی ڕۆژانە هەموان بەری دەکەوین. دونیایەك تا دێت ئاڵۆزتر دەبێت و مرۆڤەکان لەنێو ئەو هەموو ئاسانکارییەی تەکنەلۆژیانی نوێ بۆی دەستەبەرکردوون، بەڵام هێشتا بە ژیان ڕاناگەن. شیعری نەوەی نوێ زۆر بە باشی گوزارشتی لەم (دۆخە کردووە) و دەکرێت لە شاعیرانی ئەم نەوەیە ئاماژە بە (داستان بەرزان، عومەر جەلال، پشتیوان عەلی، غەمگین بۆڵی، بەشدار سامی، ئاریان ئەبوبەکر، ڕێبین ئەحمەد خدر و گۆران ڕەسوڵ…) چەند شاعیرێکیش تریش بکەین، بەڵام ئەم شاعیرانەی ناومان هێنان توانیویانە دونیای نوێ لە تێکستەکانیاندا بتوێننەوە و خوێنەر هەست بە نوێبوونی تێکستەکە بکات.

بە جۆرێك شیعر لەبری ئەوەی وێناکردنی دونیایەکی خەیاڵی بێت و پیشاندان و دووبارەکردنەوەی ئەو دونیا خەیاڵییەی نێو شیعری کلاسیك بێت. شیعری نەوەی نوێ وێناکردنی دونیای نوێیە وەکو خۆی. واتە ئەمە ئەوە ناگەیەنێت کە شیعری نەوەی نوێ کار لە خەیاڵدا ناکات و تەنها واقیع دەنوسێتەوە، نەخێر، بەڵکو شیعری نوێ کارکردنە لەنێو خەیاڵدا بۆ نووسینەوەی واقیع، واقیعێك کە مرۆی نوێ بەری دەکەوێت و ئازاری بەدەستەوە دەخوات و شیعری نەوەی نوێ پیشاندانی ژیانی نوێیە بەبێ دەمامك و ئەو لێکەوتانەی تاك لەم سەردەمە نوێیەدا بەری دەکەوێت. هەر بۆیە دەبینین زۆرجار موفرەدەکانی دونیای نوێ

لە شیعرەکاندا بەکار دەبرێن. واتە ئەگەر شیعری نەوەی نوێ خاوەنی زمانێکی تایبەت بەخۆی نەبێت بۆ گوزارشت ئەوا ناکرێت بڵێین موفرەدە و دونیابینی تایبەت بە خۆی نییە. بوونی موفرەدەی نوێ و ڕەنگدانەوەی دونیابینین و بەرکەوتنی شتەکان بە جۆرێکی تر، هەنگاوێکە بۆ دۆزینەوەی زمانێکی نوێی شیعریی"(17).

ئەمەی خوارەوەیش پەڕەگرافێکە لە گوتاری (بەرەو وێرانەیەکی شیعریی) کە ئەمجارە نەك منی پێ شاعیرێکی نوێگەر نییە، بەڵکوو جارێك پێی شاعیرێکی بیرنەکەرەوە و جارێکیش پێی تێڕهاتنووس و ناشاعیر و کۆیلە و ..هتد". ترم. "غەمگین بۆڵی نموونەی ئەو شاعیرانەیە، کە لەبڕی ئەوەی لە شیعرەکانیدا پرسیاری قووڵ و فیکری بخاتەڕوو، جۆرێك لە کۆمیدیا و قسەی بێمانای بەرهەمهێناوە، کە نە دەچێتە خانەی شیعرەوە، نە دەچێتە خانەی هیچ جۆرە دەقێکەوە، کە بنووسەکەی کەسێکی بیرکەرەوە بێت، بەڵکو دەچێتە ئەو خانەیەوە، کە بنووسەکەی تەنیا هەڵڕشتنی وشە دەزانێت" (18).

بەراوردکردنی ئەو دوو پەڕەگرافە هێندە سادەیە کە هەموو جۆرە خوێنەرێك درکی پێدەکات. ئەو جۆرە دووڕوویییەی بنووس منی خوێنەر دەخاتە بەردەم کۆمەڵێك ئەگەرەوە، یەکێکیش لەو ئەگەرانە ئەوەیە، دەشێت پێشووتر (منی شاعیر) لە بازنەی میتۆدی باشەی ئەودا بووبم و ئێستایش (منی شاعیر) لە میتۆدی خراپەی ئەودام. هەروەتریش ئەوە ڕێك هەقیقەتی گوتارنووسانی کوردمان نیشان دەدات، کە بەپێی میزاجی کەسیێتی کار لەسەر دەق دەکەن. واتە دەقی نووسەر گرنگ نییە، بەڵکوو نووسەری دەق گرنگە. ئەو جۆرە هەقیقەتە پێمان دەڵێت: (تۆ کە وەك من بیرت دەکردەوە، شاعیرێکی باش بوویت، بەڵام کە وەك من بیرت نەکردەوە، شاعیرێکی خراپی).

ئایا ئەو جۆرە نووسینە دووڕوویيانە، پێمان ناڵێت بنووسەکەی خاوەن چەقێکی بیرکردنەوەی ڕەسەن و مەعریفەیەکی قووڵ نییە؟ ئایا هەمدیسان نموونەی ئەو دوو کۆنتێکستە، پێمان ناڵێت ئەوە لە فەزای گوتاری سیاسی لە دایکبووە؟ ئایا فێڵکردن لە خوێنەران، فێڵکردن نییە لە خودی خۆی؟

هەر نووسەرێك هەوڵی ئەوە بدات لە ڕێگەی گوتارەکانییەوە دووڕوویی و فێڵ بنووسێتەوە، باشترین سزای خوێنەر ئەوەیە نەیخوێنێتەوە. چونکە ئەمجۆرە بنووسانە مادامەکینێ دووڕوونە لەگەڵ خودی خۆیان و چەندان دەمامکی ڕەنگاوڕەنگ دەپۆشن، باشترە ڕووی ڕاستەقینەیان نیشانی خوێنەر بدرێت. ئایا یەك ڕەخنەگری دونیا هەیە ڕێگە بە خۆی بدات لە گوتارەکانیدا دووڕوویی وەکوو وەهمی نوێگەریی و هەقیقەت مانیفێست

بكات؟ ئەو جۆرە بنووسانەی وەكوو كاك ئارام سەدیق تووشی وەهمی فەیسبووك و سەرشاشە بوونە، هەمیشە هەوڵدەدەن وەك پاڵەوانێك دەركەون، وەلێ بێئاگا لەوەی كە هەمیشە وەك پاڵەوانێكی دەمامكدار خۆیان نمایش دەكەن، چۆن دونیای تەكنەلۆژی پڕە لە ماسكی درۆزنانە. بۆیە بێئاگاییانە دیسان بە نووسینێكی خۆی دژی دەوەستێتەوە و دەنووسێت: " زەمینەی درۆكردن لە دونیای تازەدا ئاسان بووە، بە جۆرێك هەر لە تۆڕە كۆمەڵایەتییەوەكانەوە تا تۆڕەكانی میدیایی، هۆكارن بۆ پەخشكردنی درۆ و گۆڕینی سیمای مرۆڤەكان و بەرهەمهێنانی درۆ و لە پاڵیشیدا شاردنەوە و كەنارخستنی هەقیقەت" (19).